

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE 12

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

FEBRUARY/MARCH 2009

MADUO: 100

NAKO: 2½ diura

Pampiri e, e na le ditsebe di le 7.

DITAELO

1. Pampiri e, e arogantswe ka dikarolo di le THARO e leng A, B le C.

KAROLO YA A: Tlhamo. (50)

KAROLO YA B: Ditlhangwa tse dileele tsa tirisano gammogo le ditlhangwa tse di dirisang mekgwa e e farologaneng ya tlhaeletsano. (30)

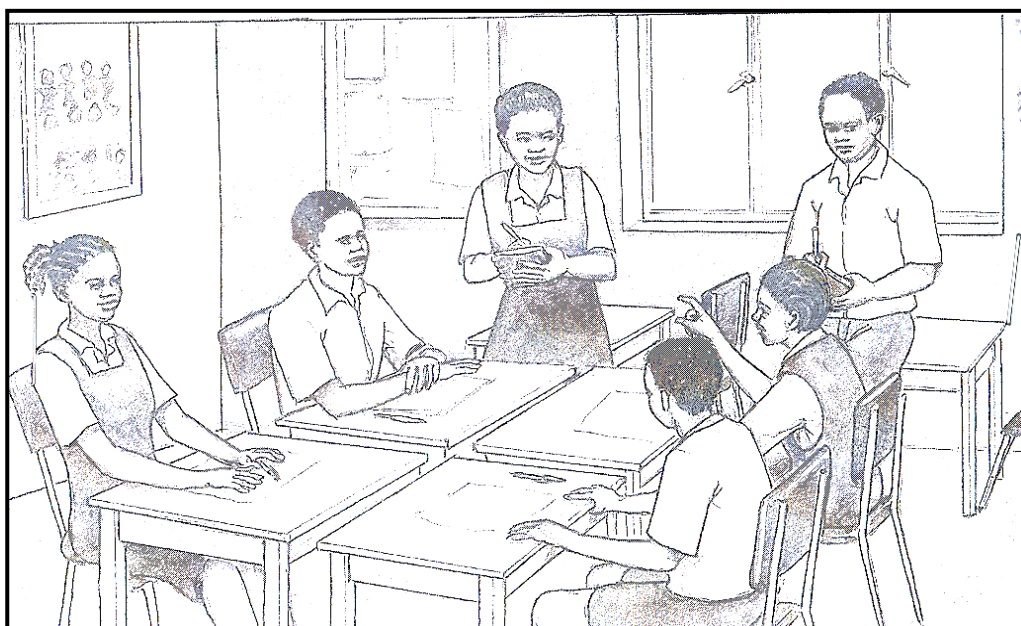
KAROLO YA C: Ditlhangwa tse dikhutshwane tsa tirisano/tshupetso/tshedimosetso/pono/gammogo le ditlhangwa tse di dirisang mekgwa e e farologaneng ya tlhaeletsano. (20)

2. Baithuti ba tshwanetse go araba potso e le NNGWE go tswa mo karolong nngwe le nngwe.
3. Karolo nngwe le nngwe e simololwe mo tsebeng e ntšhwa mme kwa bokhutlong jwa karabo moithuti a thalele.
4. Tlogela mola mo magareng a dikarolo tsa gago.
5. Kwala sentle ka mokwalo o o buisegang.
6. Tlhokomela mopeleto le popego ya dipolelo.
7. Baithuti ba tla abelwa maduo a go dira lenaneo la thulaganyo, go tsereganya le go buisa tiro ya bona pele ba araba dipotso.

KAROLO YA A: TLHAMO**POTSO 1**

Kwala tlhamo ya boleele jwa mafoko a a ka nnang 400 – 450 ka NNGWE fela ya ditlhogo kgotsa ditshwantsho tse di neilweng. Fa o dirisa setshwantsho go kwala tlhamo, o neele setlhogo.

- 1.1 Leba setshwantsho se se fa tlase, se se farologanyang mokgwa wa go ruta wa maloba le wa segompieno. Anela mme o bontshe maikutlo a gago mabapi le sona.

[Mmampodi, MR Phuroe le ba bangwe]

[50]

KGOTSA

- 1.2 Itlhome o le mokwadi yo o tshelang mo dingwageng tse di 20 tse di tlang. Kwala tlhamo e e tshalosang botshelo mo lefatsheng ka ngwaga wa 2029.

[50]

KGOTSA

- 1.3 Go dumelela baithuti ba ba imileng mo dikolong go siame. Dumela kgotsa o ganetse setlhogo, mme o neele mabaka a a utlwalang.

[50]

KGOTSA

- 1.4 Fa nka nna Ratoropo wa motse wa gaetsho.

[50]

KGOTSA

- 1.5 Khutsana ke e e se nang mmaayo.

[50]

KGOTSA

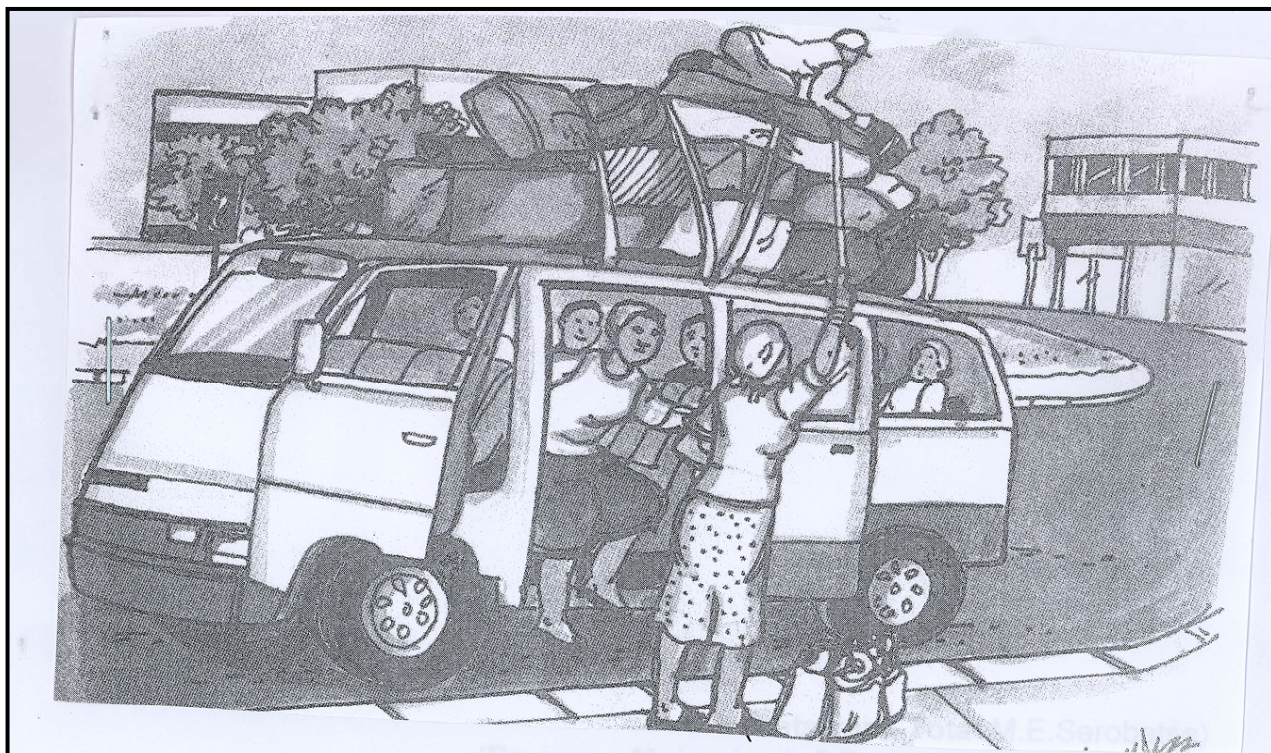
- 1.6 Ditiragalo tsa maloba di nnile le seabe mo matshealong a rona. Kwala tlhamo ka ga tiragalo nngwe e e fetileng, mme o bontshe ka fa e nnileng le seabe ka teng mo matshealong a rona.

[50]**PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 50**

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSE DILEELE TSA TIRISANO**POTSO 2**

Araba potso e le NNGWE fela mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 180 – 200 (diteng fela).

- 2.1 Sekaseka setshwantsho se se latelang, mme morago o kwalele Tona ya Lefapha la Pharakano **lekwalo** gore go tokafadiwe maemo a bapalami ba dithekisi ba iphitlhelang ba le mo go ona.

[Setswana Tota, ME Serobatse]

[30]

KGOTSA

- 2.2 Palo ya baithuti ba ba gogang diritibatsi mo sekolong sa lona e thiba letsatsi. Jaaka o le moeteledipele wa baithuti o kopilwe ke mogokgo go ema baithuti ka lefoko mabapi le se se renang mo sekolong. Kwala **puo** e o tla neelanang ka yona go baithuti.

[30]

KGOTSA

- 2.3 O mokwaledi wa mokgatlho wa bašwa mo tikologong ya gaeno. Kwala **lenaneotema le metsotso** ya kopano ya mokgatlho wa bašwa e e neng e tshwerwe fa gautshwane mabapi le go kokoanyetsa dikhutsana tse batsadi ba tsona ba gaitsweng ke bolwetse jwa lebolelamading madi a sekolo, diaparo le dijo.

[30]

KGOTSA

- 2.4 Lefapha la Setso le Botaki mo kgaolong ya lona le phasaladitse tiro e ka yona le eletsang go thapa motho yo o ka tlang go simolola lefelo la kgodiso ya ditso tse di farologaneng, go lebilwe meaparo, meetlo le meano ya tsona. Go ya ka ditlhokego tse di tlhagisitsweng o lemogile fa o le maleba mo tirong e. Kwala **lekwaloikitsiso (maikao)** la gago, mme o ba romelele lona fa o ikopela tiro e.

[30]**PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 30**

KAROLO YA C: DITLHANGWA TSE DIKHUTSHWANE TSA TIRISANO.**POTSO 3**

Araba potso e le NNGWE fela mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 100 – 120.

- 3.1 Leba setshwantsho se se latelang, mme o kwale **bukatsatsi** e mo go yona o tlhagisang se se neng se diragala mo malatsing a le matlhano a loeto lwa lona lwa kwa Kapa.

[Re nwa a Mokgako, LST Maphoso le ba bangwe]

[20]

KGOTSA

- 3.2 Wena le ditsala tsa gago le ipopile ngatana, mme le simolotse kgwebopotlana ya go tlhatswa dikoloi tsa barutisi mo sekolong sa lona. Kwala **kitsiso e e tla phasaladiwang** (flyer) e mo go yona o itsiseng barutisi le go ba gogela mo go diriseng kgwebo ya lona.

[20]

KGOTSA

- 3.3 Morago ga go rola tiro, rre rraago o ne a reka setsha kwa go nngwe ya dipolase tse di mo tikologong ya gaeno. Ke keletso ya gago gore tsala ya gago ya bonyana e go jele nala ka malatsi a dipogiso tsa Morena, mme ga a itse kwa le fudugetseng teng. Fana ka **tshedimose tso ya tsela** e e tla mo kgontshang go fitlha kwa polaseng ya gaeno.

[20]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA C:

20

PALOGOTLHE:

100